

УДК 378.1.09

DOI: 10.24144/2524-0609.2018.43.72-77

Дем'янчук Олена Олексіївна

кандидат педагогічних наук, старший викладач
кафедра педагогіки й андрагогіки

КЗ «Житомирський обласний інститут післядипломної педагогічної освіти» Житомирської обласної ради,
м.Житомир, Україна
alena-demja@rambler.ru

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0003-1845-9664>

Адамович Ірина Валентинівна

кандидат педагогічних наук, старший викладач
кафедра педагогіки й андрагогіки

КЗ «Житомирський обласний інститут післядипломної педагогічної освіти» Житомирської обласної ради,
м.Житомир, Україна
adamovich-irina@ukr.net

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-5688-0516>

ФОРМУВАННЯ ГНОСТИЧНИХ УМІНЬ У ПРОФЕСІЙНОМУ СТАНОВЛЕННІ МОЛОДИХ ПЕДАГОГІВ

Анотація. Статтю присвячено актуальній проблемі професійного становлення молодих педагогів. Мета статті: реалізація моделі розвитку гностичних умінь молодих педагогів з використанням дистанційних технологій в системі післядипломної педагогічної освіти. Методами дослідження обрано теоретико-структурне моделювання для уточнення понятійного апарату. Результатами дослідження є аспект та реалізація умов формування умінь з акцентом на гностику. Окреслено контент та зміст даного процесу з підтримкою дистанційних технологій на курсах підвищення кваліфікації в системі післядипломної педагогічної освіти. Запропоновано поетапну методику формування гностичних умінь молодих педагогів з урахуванням ускладнень та інтелектуального збагачення її змісту: від сприйняття теоретичного матеріалу до застосування творчих здібностей у процесі практичної підготовки. Визначено можливості та принципи формування гностичних умінь молодих педагогів на етапах аудиторної та самостійної роботи за підтримки різноманітних форм навчання.

Ключові слова: гностичні уміння; умови формування; підвищення кваліфікації; дистанційне навчання.

Вступ. Освітній процес підвищення кваліфікації визначає наступні завдання: можливість реалізації громадянами конституційного права на підвищення кваліфікації незалежно від особливостей та умов; індивідуалізується освітній процес відповідно до потреб, особливостей та можливостей слухачів; його осучаснення шляхом застосування інформаційно-комунікаційних та інноваційних технологій; створення додаткових можливостей для спілкування науково-педагогічних і педагогічних працівників освітнього закладу зі слухачами в межах активного і творчого засвоєння освітньо-професійних програм (Наказ КЗ «ЖОІППО» ЖОР, 2016). У контексті необхідності формування гностичних умінь молодих педагогів як професійного становлення велика увага приділяється використанню систем навчальних завдань, зокрема, у межах особистісно орієнтованих технологій навчання. Такі навчальні заняття сприяють реалізації творчого потенціалу молодих педагогів, надають можливість вільного вибору у прийнятті рішень, що передбачає формування в них гностичного уміння щодо пошуку нестандартних рішень педагогічних проблем і створення власного творчого продукту.

У нашому дослідженні ми розглянемо можливість створення умов формування гностичних умінь з акцентом на використання різноманітних технологій у процесі підвищення кваліфікації молодих педагогів, а також особливості використання дистанційних технологій як форми сприяння професійному становленню педагогічної особистості в системі ППО.

Аналіз наукових досліджень та публікацій. Фактори професійного становлення (Л. Вовк), а також особливості адаптації молодого вчителя (Т. Кухарчук, С. Овдей) ми розглядаємо в аспекті проблеми формування, розвитку професіоналізму в системі післядипломної педагогічної освіти (Б. Дьяченко, І. Жерносек та ін.). Певні аспекти даної проблеми прослідковують у свої роботах В. Радул, Ф. Фуллер тощо.

Багатоаспектний процес професійно-педагогічної підготовки вчителів, молодих педагогів охоплює формування умінь: дидактичних (Т. Амелюченко та ін.), виховних (С. Вітвицька, О. Дубасенюк, та ін.), проєктувальних (І. Ковальчук І. Шапошнікова), прогностичних (І. Коновальчук, М. Севастюк), комунікативних (Н. Готгельф та ін.), інформаційних (Н. Царьова) (Адамович & Дем'янчук, 2018). У нашому дослідженні ми акцентували свою увагу саме на гностичному аспекті розвитку вищеперерахованих умінь, спроба сформулювати цілісну методику названого процесу.

Висока якість та актуальність дистанційних технологій у процесі навчання дорослих підкреслюється багатьма науковцями. Питання запровадження дистанційних технологій в освітньому процесі, у т.ч. підвищення кваліфікації педпрацівників досліджували як вітчизняні науковці В. Олійник, В. Кухаренко, Н. Сиротенко, С.Лабудько тощо, так і їхні зарубіжні колеги Д. Кіган, Д. Коумі, Р. Бел та інші.

Метою статті є реалізація моделі гностичного аспекту розвитку умінь молодих педагогів на етапі саморозвитку з використанням дистанційних технологій в системі післядипломної педагогічної освіти.

Завдання дослідження: теоретичне обґрунтування умов розвитку гностичних умінь молодого педагога на дистанційному етапі курсів підвищення кваліфікації системи ППО. **Методи дослідження.** Акцент зроблено на застосуванні теоретичного та практичних методів: аналізу наукової літератури, синтезу, узагальненні, порівнянні, теоретико-структурному моделюванні для уточнення та визначення понятійного апарату, окреслення основних положень досліджуваної проблеми й структурне моделювання формування гностичних умінь на дистанційному етапі курсів підвищення кваліфікації. Презентовано досвід практики формування гностичних умінь під час різних форм навчальних занять.

Виклад основного матеріалу. В. І. Маслов ува-

жає, що головна мета підвищення кваліфікації – це приведення до відповідності фахової та посадово-функціональної компетентності працівників освіти і потреб та вимог суспільства на конкретно-історичному етапі соціально-економічного розвитку українського суспільства та інтегративних процесів у всесвітньо-освітньому просторі (Колос, 2011). Виклики суспільства (Закон «Про освіту», 2017), розвиток інформаційної сфери сучасного суспільства вимагає педагогічно виваженого підходу до вибору інформаційних технологій та засобів, що будуть використані у навчальному процесі (Корольський та ін, 2009). Зрозуміло, що у вільній школі кожен може й повинен працювати, використовуючи всі можливості розвитку особистості (Нечипоренко, 2013). Світ безперервно зазнає змін і вчитель-професіонал, вибудовуючи власну траєкторію поведінки, життєдіяльності, побудови кар'єрного шляху, з власним оціночним підходом, потребує найактуальнішої інформації, і, в першу чергу, практичної.

Одним із способів розвитку гностичних умінь молодих педагогів обрано організацію відкритих методів навчання. З огляду на потребу розвитку гностичних умінь у молодих педагогів, необхідним вважаємо навчати їх не лише тому, як розв'язувати проблеми, а й тому, де можна знайти відповідь на поставлені запитання. Відтак, кожен із молодих педагогів має змогу, з одного боку, вплинути на хід обговорення, використовуючи свої знання, а з іншого, у процесі дискусії може змінити власне бачення задачі.

Процес навчання та підвищення кваліфікації ґрунтується, зокрема, на тому, що основний спосіб підготовки людини до діяльності – це моделювання цієї діяльності у вигляді драматизації, ділової або ролівої гри. Констатуємо особливу ефективність такого методу моделювання педагогічних ситуацій як ділова гра, яка є способом відображення реальної діяльності вчителя у тих чи інших спеціально створених педагогічних ситуаціях, що передбачають також імітації дії учителя.

Сутність ділової гри полягає у тому, що у штучно створених умовах розгортається діяльність, призначенням якої є розвиток відповідних професійно значущих умінь майбутніх спеціалістів. Практична цінність таких ігор для молодих учителів визначається тим, що аналіз мовної взаємодії викладача і учнів на уроці, проектування способів дій у таких ситуаціях, розігрування дій в умовах запропонованих ситуацій уможливує узагальнення знань, отриманих під час вивчення дисциплін, і застосування їх для розв'язання практичних задач. Йдеться про такі, як вчитель – партнер учнів при розв'язанні різних педагогічних ситуацій проблемного характеру, вчитель-помічник і керівник учнів у процесі проведення позакласної навчально-виховної роботи, тощо.

Реальна атмосфера ділової гри зобов'язує молодого педагога максимально використовувати свої знання, уміння і навички. Відтак, з метою набуття відповідного педагогічного досвіду молоді педагоги створюють різні педагогічні ситуації, в яких один із них виконує роль вчителя, інші – учнів.

Серед активних методів навчання широкого застосування набули соціально-психологічні тренінги, одним із завдань яких є сприяння соціалізації особистості у контексті збагачення її соціальних ролей. Соціально-психологічний тренінг включає в себе широкий спектр методичних форм, таких, як тренінги сенситивності, соціально-перцептивні тренінги, роліве навчання, відео тренінг тощо (Адамович & Демянчук, 2018). У ході формування гностичних умінь

у молодих педагогів вагомим значення набувають і інструктивно-методичні заняття, які проводяться з метою ознайомлення слухачів з організацією та порядком проведення курсів підвищення кваліфікації за очно-дистанційною формою навчання, змістом навчання (програми та ін.), що передбачає самостійний вибір слухачами теми атестаційної роботи, складання індивідуального плану підвищення кваліфікації з орієнтацією їх на формування гностичних умінь.

На заняттях з молодими педагогами ми використовуємо різні форми, методи і прийоми, які сприяють формуванню гностичних умінь: дискусія, інтелектуальна гімнастика, метод створення молодим педагогом оптимального психологічного стану, метод розвитку сфери чуттів, тренінги та відео тренінги, пов'язані із розвитком само регулятивних умінь, рефлексії.

Достатньо високими показниками у сенсі результативності формування гностичних умінь у молодих педагогів у процесі професійного становлення є самостійна робота, яка включає індивідуальні консультації щодо теоретичного опрацювання визначених проблем. Важливим напрямом самостійної роботи молодих педагогів є вирішення проблемних завдань, які спочатку визначені на лекціях-дискусіях, що дає змогу активно розпочати розгляд цих проблем з подальшим поглибленням на самостійно-дистанційному етапі.

Повно викладеною методикою формування гностичних умінь молодих педагогів у процесі професійного становлення нами визначено наступні етапи: адаптивно-пізнавальний; репродуктивно-аналітичний; конструктивно-рефлексивний; творчо-моделювальний (Адамович & Демянчук, 2018).

На нашу думку, найповніше 1-3 етапи можуть бути реалізовані саме на очних етапах підвищення кваліфікації молодих педагогів. Четвертий етап - творчо-моделювальний – є суть професійна діяльність та самостійна науково-пошукова робота, саморозвиток упродовж життя.

На цьому етапі особлива увага приділяється використанню елементів дистанційного навчання, що в системі післядипломної педагогічної освіти сприяє підвищенню комп'ютерної грамотності працівників освіти та формуванню в них гностичних умінь. При цьому ми виходимо з принципів використання дистанційного навчання, а саме:

- пріоритетності психолого-педагогічних, соціальних та санітарно-гігієнічних підходів до всіх аспектів такого навчання (застосовані інформаційні, телекомунікаційні та інші технології повинні відповідати дидактичним моделям навчання, враховувати психологію соціальної особистості та гарантувати відсутність шкоди її здоров'ю);
- модульного підходу до відбору та конструювання змісту дистанційного навчання, його програмно-методичного забезпечення та організації навчального процесу, що ґрунтується на положеннях модульного навчання тощо;
- максимально можливої інтеграції змісту дистанційного навчання, доцільність чого детермінована об'єктивною необхідністю формування у свідомості слухачів цілісних уявлень про світ, об'єктивну педагогічну дійсність тощо;
- формування інформаційного середовища (Web-середовища) відповідно до цілей, завдань та моделей дистанційного навчання, не відкидає можливості свободи пошуку та вибору інформації слухачів, але в той же час припускає наявність в освітньому просторі спеціалізованих Web-сайтів;

– підготовленості особистості до дистанційного навчання (принцип стартового рівня) який ґрунтується на твердженні, що для ефективного навчання не тільки відповідні технології та засоби їх забезпечення, але й особистість з високим рівнем мотивації до навчання, що володіє певним обсягом та рівнем знань, умінь та навичок (останнє, в першу чергу, стосується вмінь та навичок до самостійної роботи, володіння комп'ютерною та оргтехнікою, засобами зв'язку тощо);

– активного зворотного зв'язку, що передбачає наявність професійного спілкування, системи викладач–слухач, слухач–слухач тощо. Контакт між суб'єктами першої групи здійснюються як за ініціативою викладача (за планом, графіком), так і самого суб'єкта (за умови необхідності). Важливо, щоб зворотний зв'язок був змістовним, регулярним, оперативним та технологічно якісним. Способи реалізації контактів можуть бути різними: особисті зустрічі, використання каналів зв'язку (звичайна та електронна пошта, телефон, факс тощо), зустрічі в Інтернет та ін. (Наказ КЗ «ЖОІППО» ЖОР, 2016).

Саме методичні аспекти використання інформаційних технологій широко опрацьовуються під час занять на курсах підвищення кваліфікації. Вони включають наступні модулі навчально-тематичного плану: суспільно-гуманітарний, професійний, методичний та діагностичний.

Перший етап курсової підготовки для слухачів різних напрямів та спеціальностей – адаптивно-настановний (організаційна сесія). Форма навчання – очна. Другий етап – дистанційний. Форма навчання – дистанційна. Третій етап – оцінно-результативний (залікова сесія). Форма навчання – очна.

Освітній процес даної форми підвищення кваліфікації здійснюється за принципами: компетентнісного, діяльнісного й особистісно орієнтованого підходів; науковості, поглиблення та раціонального уцілювання змісту матеріалу; максимальної диференціації та інтеграції змісту підвищення кваліфікації і професійної діяльності слухачів; неперервності освітнього процесу, що супроводжується підтримкою самостійної роботи слухачів науково-педагогічними працівниками кафедр та методичними службами КЗ «Житомирський ОІППО»; поєднання традиційних і новітніх методів підвищення кваліфікації та застосування інноваційних технологій навчання; модульного підходу до конструювання змісту та організації освітнього процесу; сформованості інформаційного простору навчання; підготовленості особистості до очно-дистанційної форми навчання; активного зворотного зв'язку (Положення про..., 2016).

Є дві динамічні системи, два полюси здійснення дистанційного навчання: той, хто отримує і відпрацьовує знання, уміння та навички, і той, хто ділиться ними та супроводжує даний процес. Успішні дистанційні студенти (Биков & Кухаренко, 2005): настирливо просуваються до створення нових проектів; одружені; не бояться труднощів; бажання успіху в навчанні перевищує недостатній досвід; не потребують підтримки під час розв'язання важких завдань і не вважають за важливе обговорювати курсову роботу з іншими студентами; високий освітній рівень; вважають себе добре організованими в керуванні часом; високо цінують формальне й неформальне навчання для здобуття освіти; найбільшого успіху досягають студентки.

Успіх, в першу чергу, реалізується через мотивацію. У комп'ютерних педагогічних технологіях при проведенні занять за дистанційною формою най-

частіше виділяють такі види мотивації: ділову, пізнавальну, співробітництва, самореалізації і розвитку, рекреаційності, самоствердження, комунікативності (Васильченко & Шевченко, 2009). Одним із мотивуючих факторів є вмотивований викладач (тьютор). У процесі підготовки дистанційного етапу навчання для слухачів курсів підвищення кваліфікації науково-педагогічні працівники ознайомлені з очно-дистанційним курсом «Основи комп'ютерно орієнтованого дидактичного проектування електронних навчальних ресурсів», який включає наступні розділи: інформатизація освіти як глобальний чинник модернізації навчального процесу середньої школи в Україні; основи формування інформаційного освітнього середовища на засадах модульно-компетентнісного, суб'єктно-діяльнісного та метапредметного підходах; основи комп'ютерно орієнтованого дидактичного проектування інформаційного освітнього середовища; програмно-інструментальна платформа як засіб проектування інформаційного освітнього середовища, що дало можливість створення власних авторських дистанційних курсів викладачами вузу.

Для викладу матеріалу самостійного опрацювання, співпраці різних учасників дистанційного етапу навчання важливим був і є вибір інструментарію. Будь-яка система, що використовується для забезпечення потреб навчального процесу, повинна відповідати наступним вимогам (Богомолів, 2009): надійність в експлуатації; безпечність; сумісність; зручність у використанні та управлінні навчально-пізнавальним процесом; модульність; забезпечення доступу; вартість програмного забезпечення, супроводу та апаратної частини.

На думку О. О. Андрєєва сучасне дистанційне навчання базується на використанні широкого спектру як традиційних, так і нових інформаційних технологій, сучасних технічних засобів. Таке навчання якраз і забезпечує отримання тих навичок, умінь та знань для подальшого використання Інтернет-, мережевих технологій у самоосвітній та професійній діяльності. Правильне планування та організація самоосвіти з використанням інформаційно-комунікаційних технологій сприятиме підвищенню професійної майстерності педагога, «сприятиме його фаховому саморозвитку та забезпечить більш якісну самоосвітню діяльність» (Нечипоренко, 2013).

Вибір безкоштовних платформ для дистанційного навчання достатньо великий. Для забезпечення дистанційного етапу у КЗ «Житомирський ОІППО» Житомирської ОР обрана платформа Moodle (moodle.zippo.net.ua). За відомостями з офіційного сайту Moodle (англ. Modular Object-Oriented Dynamic Learning Environment – “Модульне Об'єктно Орієнтоване Динамічне Навчальне Середовище”) – це пакет програмного забезпечення для розробки інтерактивних курсів чи веб-сайтів, створений із метою розвитку соціальної освіти. Система Moodle використовується на основі відкритого вихідного коду (під ліцензією GNU Public License), в основі чого лежить охорона авторських прав Moodle. Проте, за потреби, систему Moodle використовувати та змінювати за згодою: надавати код іншим, не змінювати й не вилучати початкові ліцензії та авторські права, використовувати таку ж ліцензію на всю похідну роботу. Це одна з причин, чому система Moodle стала дуже популярною серед викладачів (учителів) усього світу як засіб створення on-line динамічних веб-сайтів для студентів (учнів) (Колос, 2011; Богомолів, 1997).

Дистанційний етап підвищення кваліфікації забезпечується відповідними нормативними докумен-

тами. Процесом та організаційною частиною визначено науково-методичне, системотехнічне (апаратне, телекомунікаційне, програмне та інформаційне забезпечення), матеріально-технічне забезпечення освітнього процесу курсів підвищення кваліфікації за означеною формою (Адамович & Демянчук, 2018).

Науково-методичне забезпечення освітнього процесу за очно-дистанційною формою навчання включає: методичні рекомендації використання дистанційних технологій підтримки освітнього процесу; змістовне, дидактичне та методичне наповнення веб-ресурсів, освітньо-професійних програм і навчально-тематичних планів; критерії, засоби і системи контролю якості освітнього процесу.

Урахування названих компонентів забезпечує розуміння молодими педагогами цілей і завдань роботи з формування гностичних умінь, усвідомлення їх значущості, активне засвоєння відповідних знань, навичок і вмінь. Окрім того, це стимулює творчу ініціативу молодих учителів, сприяє збагаченню їхнього творчого потенціалу, зумовлює актуалізацію потреби особистості у цій діяльності, формує позитивне ставлення до педагогічної діяльності. При цьому педагогічне керівництво реалізує такі функції: акме-цільову (формування мотиваційно-творчої спрямованості особистості у напрямі досягнення нею вершин професійного становлення); організуючу (організація творчої діяльності); спонукальну (постановка нових творчих проблемно-пошукових завдань, проблемний зміст освіти); стимулюючу (заохочення творчих ініціатив молодих педагогів, формування їх адекватної самооцінки).

На дистанційному курсі підвищення кваліфікації молодих вчителів основними видами навчальної роботи визначено: консультування (дистанційне); виконання завдання навчального практикуму; виконання атестаційної роботи; поточний педагогічний контроль успішності навчання (дистанційний). Більше уваги приділяється самостійній роботі слухачів, зміст якої визначено програмами, навчально-тематичними планами з урахуванням авторських методичних рекомендацій «Формування гностичних умінь молодих педагогів».

Для самооцінювання слухачами застосовувався *самоконтроль* ефективності навчальної діяльності щодо засвоєння гностичного змісту теми програми. З цією метою у навчально-методичних комплексах для кожного модуля сформовано запитання для самоконтролю. Ефективність самоконтролю забезпечувалася спеціальними програмами у структурі дистанційних модулів.

На дистанційному етапі здійснювався *вихідний контроль*, призначений для оцінювання результатів підвищення кваліфікації кожного слухача, який проводився шляхом комп'ютерного тестування (за тестами вхідного контролю). *Підсумкове анкетування слухачів* – один із способів опитування слухачів для отримання статистичних даних про їхнє ставлення до різних аспектів підвищення кваліфікації (змісту, організації, забезпечення тощо), виявлення рівня задоволеності результатами навчання тощо. Результати підсумкового анкетування використовуються для діагностики очно-дистанційного підвищення кваліфікації слухачів, корекції змісту, організації, методів навчання тощо.

Організація на підготовчому (адаптивно-наставному) етапі передбачає: вхідний контроль, комплексний залік, рецензування атестаційних робіт. Результати зазначеного етапу оформлюються у вигляді

відомості встановленої форми про допуск слухачів до захисту атестаційних робіт. Захист слухачами атестаційних робіт – заключний етап підвищення кваліфікації. Виконання *атестаційної роботи* – головне завдання самостійної роботи слухача на дистанційному етапі навчання. Її рівень та якість виконання є основними показниками успішності слухача під час підвищення кваліфікації. Вимоги до структури, змісту, рівня, оформлення атестаційної роботи, рекомендації щодо її написання визначаються спеціальною методикою, розгляд і затвердження якої проводиться в установленому порядку.

Важливим є етап – оцінно-результативний – передбачає реалізацію творчих здобутків молодих педагогів у процесі проектування (захист педагогічних проектів, розробка творчих завдань, рольовий тренінг тощо), участі у науково-пошуковій діяльності (робота проблемних груп, наукових гуртків, участь у конкурсах наукових робіт, науково-практичних конференціях).

Молоді педагоги задіяні у науково-практичних семінарах, диспутах, конференціях. Також виконують індивідуальні завдання: готують доповіді, реферати, розробляють дидактичні матеріали, складають фрагменти уроків. Ефективним способом формування гностичних умінь молодих педагогів виявилася участь у тренінгах, яка дала змогу активізувати їх спілкування, що сприяє розвитку самосвідомості, самоконтролю та саморегуляції. Відбувається коригування потреб, мотивів та ціннісних орієнтацій щодо педагогічної творчості, сформувалося вміння швидко адаптуватися до нових ситуацій, знаходити альтернативні рішення, абстрактно мислити.

На цьому етапі проводиться *атестація* з метою визначення відповідності рівня підготовки слухача вимогам програм підвищення кваліфікації зразка.

Висновки та перспективи подальших досліджень. З огляду на вище викладене, робимо висновок, що на кожному з умовно виділених етапів молоді педагоги формують гностичні вміння з урахуванням ускладнень та інтелектуального збагачення її змісту: від сприйняття теоретичного матеріалу до застосування творчих здібностей у процесі практичної підготовки.

Дана стаття мала на меті окреслити можливості та переваги використання засобів дистанційного навчання для підвищення ефективності розвитку гностичних умінь молодих педагогів, що відповідає розвитку освіти в аспекті підтримки сучасних методологічно виражених інформаційних технологій. На цьому етапі забезпечувалася активний розвиток у молодих педагогів творчого мислення у ході самоосвітньої діяльності – саморозвитку, самовдосконалення, які є самодетермінованими сутностями. Як засвідчують наукові розвідки, творче педагогічне мислення веде до формування у педагога внутрішньої мотивації поведінки і діяльності, що являє собою (на відміну від зовнішньої мотивації) самодетермінантну сутність. Визначено, що дистанційний етап потребує більш цілеспрямованих дій як від викладацького, так і тих, хто навчається. Тому перспективою наших досліджень ми бачимо активне залучення слухачів та викладачів курсів до структурування, змістування та визначення основних аспектів: наповнення матеріалів, їх представлення, психолого-педагогічних підходів до формування дистанційних курсів для максимальної реалізації запропонованої методики формування гностичних умінь молодих педагогів.

Список використаної літератури

Адамович І., Демянчук О. Методика формування гностичних умінь молодих педагогів засобами дистанційного навчання у період підвищення кваліфікації в системі післядипломної освіти. *Науковий вісник Ужгородського університету. Серія: «Педагогіка. Соціальна робота»: зб. наук. пр. / Ред. кол.: Козубовська І.В. (гол. ред.) та ін. Ужгород: Вид-во УжНУ «Говерла», 2018. Випуск 1 (42), Частина І. С. 53–58.*

Богомолов В. А. Обзор бесплатных систем управления обучением [Электронный ресурс] // *Образовательные технологии и общество (Educational Technology & Society)*. Казанский государственный технологический университет, 2007. №10 (3). С. 439–459. URL: http://ifets.ieee.org/russian/depositary/v10_i3/html/9_bogomolov.htm (дата звернення: 10.09.2018).

Дистанційний навчальний процес : навчальний посібник / [Кухаренко В. М., Сиротенко Н. Г., Молодих Г. С., Твердохлебова Н. С.] ; за ред. В. Ю. Бикова та В. М. Кухаренка. К.: Міленіум, 2005. 292 с.

Васильченко Л.В., Шевченко В.Л. *Дистанційне навчання: науково-методичне забезпечення; інформаційний простір навчального закладу*. Л.В.Васильченко, В.Л.Шевченко Х.: Вид. група «Основа», 2009. С.66.

Закон України «Про освіту» від 28.09.2017. URL: <http://osvita.ua/legislation/law/2231/> (дата звернення: 05.09.2018).

Інноваційні інформаційно-комунікаційні технології навчання математики : [навчальний посібник] / В. В. Корольський, Т. Г. Крамаренко, С. О. Семеріков, С. В. Шокалюк ; [наук. ред. академік АПН України, д. пед. н., проф. М. І. Жалдак. Кривий Ріг : Книжкове видавництво Киреевського, 2009. 316 с.

Колос К.Р. *Система Moodle як засіб розвитку предметних компетентностей учителів інформатики в умовах дистанційної післядипломної освіти*: дис. канд. пед. наук: 13.00.10 / Катерина Ростиславівна Колос. Київ, 2011. 238 с.

Нечипоренко Н.В. *Інформаційні технології в освіті*. Умань, 2013. URL: <http://ru.calameo.com/read/00226054406146d635299> (дата звернення: 28.08.2018).

Положення про організацію освітнього процесу за очно-дистанційною формою навчання в комунальному закладі «Житомирський обласний інститут післядипломної педагогічної освіти» Житомирської обласної ради. *Наказ КЗ «ЖОІППО» ЖОР* від 03.10.2016 р. № 84-ОД. URL: <https://goo.gl/dVvQYH>

References

Adamovych, I., & Demyanchuk O., (2018). *Metodyka formuvannya gnostychnykh umin molodyx pedagogiv zasobamy dystancijnogo navchannya u period pidvyshhennya kvalifikaciyi v systemi pisyadyplomnoyi osvity* [Methods of formation of gnostic skills of young teachers by means of distance learning during the period of professional development in the system of postgraduate education]. *Scientific Bulletin of Uzhhorod University. Series: Pedagogy. Social Work, 1* (42), 53–58 [in Ukrainian].

Bogomolov, V. A. (2007). *Obzor besplatnykh sistem upravlenyya obuchenem* [Review of free teaching management systems]. *Educational Technology & Society*, URL: http://ifets.ieee.org/russian/depositary/v10_i3/html/9_bogomolov.htm (access date: 10.09.2018). [in Ukrainian].

Kolos, K.R. (2011). *Systema Moodle yak zasib rozvytku predmetnykh kompetentnostej uchyteliv informatyky v umovax dystancijnoyi pisyadyplomnoyi osvity* [Moodle system as a means of development of subject competences of teachers of computer science in the conditions of distance postgraduate education]. *Unpublished Doctoral Dissertation*. Kyiv: National Academy of Pedagogical Sciences of Ukraine. [in Ukrainian].

Korolsky, V.V, Kramarenko, T.G, Semerikov, S.O., & Shokalyuk S.V. (2009). *Innovatsiyini informatsiyino-komunikatsiyini tekhnolohiyi navchannya matematyky* [Innovative Information and Communication Technologies for Mathematics Training]. Kryvyi Rih : Knyzhkove vydavnytstvo Kyryeyevskoho. [in Ukrainian].

Kukhareno, V.M., Syrotenko, N.G., Molodyx, G.S., & Tverdoxlyebova, N.Ye. (2005). *Dystancijnyj navchalnyj proces* [Distance learning process]. Kyiv: Milenium. [in Ukrainian].

Nechyporenko, N.V. (2013). *Informacijnij tehnologijy v osviti* [Information technology in education]. URL: <http://www.calameo.com/read/00226054406146d635299> (access date: 08.28.2018). [in Ukrainian].

Polozhennya pro orhanizatsiyu osvithn'oho protsesu za ochno-dystantsijnouy formoyu navchannya v komunalnomu zakladi «Zhytomyrskiy oblasnyy instytut pisyadyplomnoyi pedahohichnoyi osvity» Zhytomyrskoyi oblasnoyi rady. Nakaz KZ «ZHOIPPO» ZHOR vid 03.10.2016 r. № 84-OD [Regulations on the organization of the educational process for the internally-distance form of study at the communal institution «Zhytomyr Regional Institute of Postgraduate Pedagogical Education» of the Zhytomyr Regional Council. Order of the ZOIPPO from 03.10.2016 № 84-OD.]. URL: <https://goo.gl/dVvQYH> [in Ukrainian].

Vasylchenko, L.V., & Shevchenko, V.L. (2009). *Dystancijne navchannya: naukovu-metodychne zabezpechennya; informacijnyj prostir navchalnogo zakladu* [Distance education: scientific and methodological support; information space of the educational institution]. Kharkiv: Vyd. grupa «Osнова». [in Ukrainian].

Zakon Ukrainy «Pro osvitu» vid 28.09.2017 [Law of Ukraine «On Education» of 09.28.2017. URL: <http://osvita.ua/legislation/law/2231/> (access date: 05.09.2018).

Стаття надійшла до редакції 15.10.2018 р.

Стаття прийнята до друку 21.10.2018 р.

Демянчук Елена

кандидат педагогических наук, старший преподаватель
кафедра педагоги и андрагогики

КЗ «Житомирский областной институт последипломного педагогического образования» Житомирской
областной рады, г.Житомир, Украина

Адамович Ирина

кандидат педагогических наук, старший преподаватель
кафедра педагоги и андрагогики

КЗ «Житомирский областной институт последипломного педагогического образования» Житомирской
областной рады, г.Житомир, Украина

ФОРМИРОВАНИЕ ГНОСТИЧЕСКИХ УМЕНИЙ В ПРОФЕССИОНАЛЬНОМ СТАНОВЛЕНИИ МОЛОДЫХ ПЕДАГОГОВ

Аннотация. Статья посвящена актуальной проблеме профессионального становления молодых педагогов. Цель статьи: реализация модели развития гностических умений молодых педагогов с использованием дистанционных технологий в системе последипломного педагогического образования. Методами исследования выбрано теоретико-структурное моделирование для уточнения понятийного аппарата. Результатами

исследования есть аспект и реализацию условий формирования умений с акцентом на гностику. Очерчено контент и содержимое данного процесса с поддержкой дистанционных технологий на курсах повышения квалификации в системе последиplomного педагогического образования. Предложено поэтапную методику формирования гностических умений молодых педагогов с учетом усложнений и интеллектуального обогащения её содержания: от теоретического изучения материала до использования творческих способностей в процессе практической подготовки. Обозначено задания, возможности и принципы формирования гностических умений молодых педагогов на этапах аудиторной и самостоятельной работы при поддержке различных форм обучения.

Ключевые слова: гностические умения; условия формирования; повышение квалификации; дистанционное обучение.

Demyanchuk Olena

Candidate of Pedagogical Sciences, Senior Lecturer
Department of Pedagogy and Andragogy

Zhytomyr Regional Institute of Postgraduate Teacher Education, Zhytomyr, Ukraine

Adamovych Iryna

Candidate of Pedagogical Sciences, Senior Lecturer
Department of Pedagogy and Andragogy

Zhytomyr Regional Institute of Postgraduate Teacher Education, Zhytomyr, Ukraine

FORMATION OF GONOSTIC LESSONS IN PROFESSIONAL DEVELOPMENT OF YOUNG PEDAGOGES

Abstract. The purpose of the paper is to discuss the model for the development of gnostic skills of young pedagogues with the use of distance technologies in the system of postgraduate pedagogical education. Methods of research used: analysis of scientific literature, synthesis, generalisation, comparison, theoretical and structural modeling for clarification and definition of the conceptual apparatus. We conclude that at each of the conditionally selected stages young educators form gnostic skills, taking into account the complications and intellectual enrichment of its content: from the perception of theoretical material to the application of creative abilities in the process of practical training. This article is intended to outline the possibilities and advantages of using distance learning tools to increase the effectiveness of the development of gnostic skills of young pedagogues, which corresponds to the development of education in the aspect of supporting modern methodologically weighed information technologies. At this stage active development of young teachers of creative thinking in the course of self-education activity – self-development, self-improvement, which are self-deterministic entities, was provided. As scientific researches show, creative pedagogical thinking leads to the formation of a teacher's internal motivation of behaviour and activity, which is (in contrast to external motivation) self-determinant entity. It is determined that the distance-based phase requires more focused actions, both from the teaching staff and those who study. Therefore, with the prospect of our research, we see the active involvement of course attenders in structuring, contenting and defining of main aspects: providing materials, their presentation, psychological and pedagogical approaches to the formation of distance courses for the maximum realisation of the proposed methodology for the formation of gnostic skills of young pedagogues.

Key words: gnostic skills; formation of conditions; improvement of qualification; distance learning.